

Karczag Ákos

Montenegrói kalandozások

A Tivati-öbölben, Otok szigetén találjuk a 15. században épült, Irgalmas Szűz Máriának szentelt templomot és kolostort (Gospe od Milosti). Hajdan obszerváns ferencesek lakták, akik 1800 körül költöztek el innen. Az épületegyüttest 1900-ban újjáépítették

Montenegró tengerpartját egy augusztusi nyaralás során kereshettem fel, amely jelentősen különbözött az általam korábban megszokott „hegyre fel, völgybe le” gyalogtúráktól, várgyűjtő körutaktól. A lehetőségekhez mérten azért igyekeztem fölfedezni e vidék szépségeit, építészeti emlékeit. Különösen a partvidék óvárosainak középkori hangulata, látnivalói keltették fel érdeklődésemet.

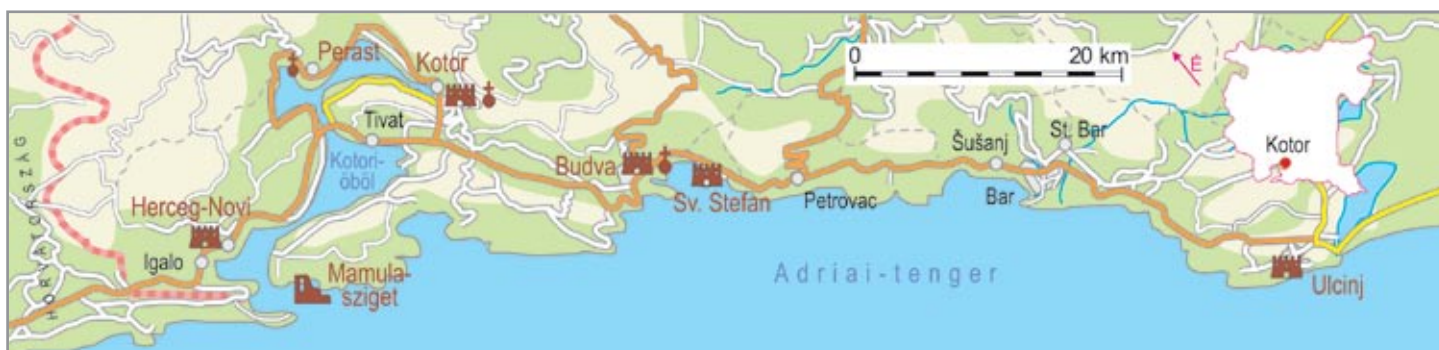
(A szerző felvételeivel)

Montenegró 2006-tól a Kis-Jugoszláviából kivált önálló állam, területét a 9. század óta a szerbekkel rokon délszláv népesség lakja. Számukra olyan az Adria partvidéke, mint nekünk a Balaton – seregestül érkeznek partjára nyáron kikapcsolódni, pihenni. A külföldiek többsége az üdültetési kultúra hiányosságai, a rossz közlekedési morál, valamint a nehezebb megközelíthetőség miatt ma még inkább a „jól bejárattott” Horvátországban nyaral. Mi Montenegrót Horvátország felől, az A4-es és A1-es autópályákon végigutaz-

va közelítettük meg. Az autópályán meglehetősen jól lehet haladni, kivétel a szombat és a vasárnap, e napok viszont nyáron kifejezetten kerülendők!

A Horvátországban lévő Ploče településen volt a tranzitszállásunk. Innen indulva léptük át másnap a montenegrói határt, szobát az 1382-ben alapított Herceg Novi egyik szállodájában foglaltunk. „A montenegróiak fürdőkádja” – így nevezik némi éllel ezt a két világháború közt kiépült kisvárost, amely nyáron meglehetősen zsúfolt. Összképét erősen lerontja néhány, a jugoszláv időkből itt maradt ormótlan, korszerűtlen szálloda. Kiemelkedő látnivalója a várfalakkal övezett Óváros. Legmagasabban fekvő terén találjuk a 19. században emelt Szent Mihály Arkangyal-templomot, magas pálmafákkal körbevéve. A közelében lévő sokszögű kútkávnál turisták és galambok egyaránt szomjukat oltják a déli forráság idején. A templomtól északra található, nyáron szabadtéri színházként működő Vörös-torony az erődítményrendszer leglátványosabb része.

A felkeresett tengerparti városok elhelyezkedése

A törökök által 1540-ben épített falait körbejárva pompás kilátás tárul elénk az Óváros házaira, templomaira és a tengerre. Az Óváros déli felén, a tengerbe nyúló sziklán emelkedő Citadella súlyos károkat szenvedett az 1979-es földrengéskor. Hatalmas, ledőlt faldarabjai ma is láthatóak az építmény lábánál, ahol Herceg Novi egyetlen igazán hangulatos, kavicsos strandja húzódik.

A Herceg Novi-öböl megtekintésére egynapos hajókirándulásokat szerveznek a városban. Ennek keretében kereshető fel a Kék-barlang, amelyben a napfény által megvilágított tengervíz kék színben fluoreszkál. Ezenfelül Žanjice 300 méter hosszú, csodás strandja (sajnos meglehetősen sok tengeri sünnel) és nem utolsósorban a Mamula-szigeten lévő erőd is szerepel a programban. Utóbbit Lazar Mamula osztrák tábornokról nevezték el, aki 1850 körül emeltette a zordon építményt az öböl bejáratánál. Az erődítmény ma részben romos, környezete bozótos, eléggé elhanyagolt.

Utunkat a Risanski- és a Kotori-öböl partját körbeautóztatva folytattuk. Lenyűgöző a táj szépsége: az öblöt övező magas, karsztos hegyvidék, a víztükrön úszó két kis sziget, valamint Perast városka égbenyúló harangtornyával felejthetetlen látványt nyújt. Perast települést először 1326-ban említik, 1420-ban Velence uralma alá került. Bár a következő évszázadban kivívta önállóságát, Velence katonai támogatását többször is igénybe vette. A főtéren álló Szent Miklós templom alapjait a 15. században rakták le, három évszázaddal később átépítették. Belső berendezése barokk. Feltétlenül érdemes felkapaszkodni a templom 55 méter magas tornyába, mely egyben Perast jelképe is. Csúcsából a város védelmében fontos szerepet játszó, Szent Kereszt (Sveti Križ) nevű vár romjai is jól látszanak: tetőtlen saroktornya és az övezőfal egy szakasza könnyen kivehető, belső része fás-bozótos, lezárt terület. Régi paloták is megfigyelhetők innen, egyik-másiknak már csak romjait láthatjuk a hegyoldalon. Nagyszerű rálátás nyílik továbbá a Szent György- és a Szirti Madonna-szigetre, ahová a helyiek kis bárkái és a távolabbról érkező kirándulóhajók egyaránt hozzák-viszik az utasokat. Előbbin jelenleg is működő Benedek-rendi kolostor és 12. századi eredetű templom áll, turisták nem látogathatják. A mellette nyugatabbra fekvő, mesterségesen létrehozott Szirti Madonna-sziget temploma 1630-ban, harangtornya 1720–1725 között készült el. Fontos zárandokhely, építészetileg viszont kevésbé jelentős.

A Kotori-öböl déli végébe települt Kotor (olaszul Cattaro) Óvárosa ma a világorökség része. Lakták illír törzsek, rómaiak, a 13. században a szerbekhez, 1385-től pedig a bosnyák királysághoz tartozott. 1391-től önálló köztársaság, amely az egyre növekvő török veszély miatt 1420-ban Velence fennhatósága alá helyezte magát. 1807–1814 között a franciák, majd ezt követően az Osztrák-Magyar Monarchia is

A Szent György-sziget (balra) és a Szirti Madonna-sziget (jobbra) a Kotori-öböl talán legtöbbet fényképezett látványossága

A 19. század végén emelt, bizánci, iszlám és gótikus stílusjegyeket egyaránt felvonultató Szent Mihály Arkangyal-templom Herceg Novi Óvárosának főterén áll

Perast messzire ellátzó, híres harangtornyának építési munkálatai 1691-ben fejeződtek be, ez a „nevezetesség” a helyi polgároknak 50 ezer arany dukátjukba került

A 260 méter magas, sziklás hegyen épült Szent János erődnek valaha jelentős szerepe volt Kotor védelmében. Részben helyreállított falaihoz 1350 lépcsőfok vezet föl

birtokolta. Az Óváros építészetére különösen a velencei korszak nyomta rá bélyegét, ódon hangulata Dubrovnikéhoz hasonlítható. Fontos látványossága a Szent Trifon katedrális. Helyén már a 9. században templom állt, erre épült egy román stílusú, háromhajós bazilika. Az 1667-es földrengés jelentősen megrongálta, tornyai ezt követően nyerték el mai formájukat. A templombelsőben, a bejárattól jobbra helyezték el a korai templomot megépítő Andrea Saracenis szarkofágját. Lényeges látnivaló még az oltár fölé épített, gyönyörűen kifaragott gótikus cibórium is, melyet négy oszlop tart. A sekrestyében értékes egyházi gyűjtemény tekinthető meg.

A kotori Óvárost járva több régi kis templom akad még utunkba. A Szent Lukács templom (1195) és a 13. századi Szent Anna templom a helyreállítási munkáknak köszönhetően ma ismét régi szépségé-

A Szent Trifon katedrális szentélye a főoltárral

ben áll. A legjelentékenyebb alighanem a nyolcszögű kupolával 1221-ben felépült Szűz Mária-káptalan-templom. Az 1980-as években freskótöredékeket is feltártak benne; különösen a bejárattól jobbra lévő, 1300-ban készült falfestmény-részlet érdemel figyelmet. Az Óváros számos épületben maradt palotája (Drago palota, Brakjen palota, stb.) szintén kiemelkedő nevezetesség, nem is szólva a városfalak impozáns látványáról. Az Óváros fölötti sziklás hegyélen emelt Szent János erőd roppant terjedelme láttán pedig az is érthetővé válik, hogyan tudott ellenállni a város 1535-ben a 200 hajóból és 50 ezer emberből álló török sereg ostromának. Az Óvárosban éjszaka csodálatos hangulatú sétát tehetünk a szolidan megvilágított falak között, illetve beülhetünk valamelyik kiváló étterembe.

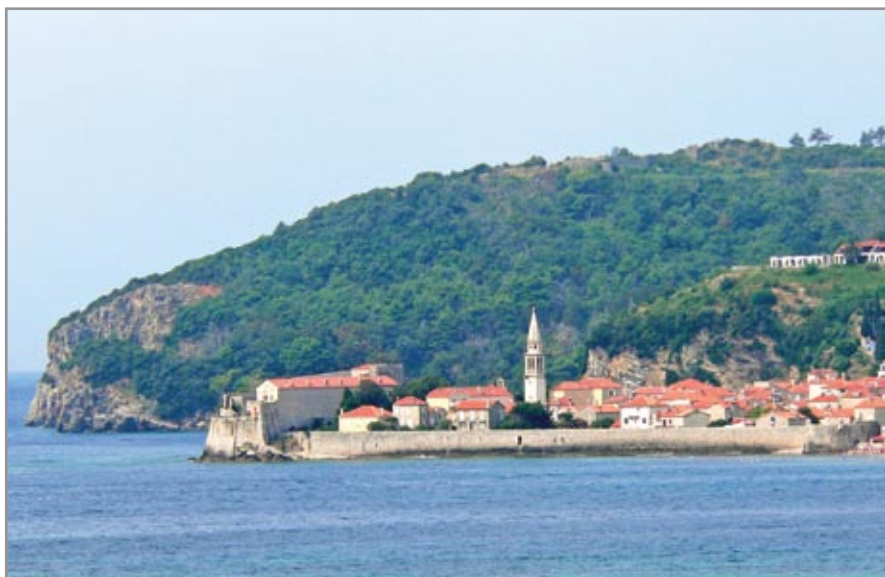
Következő szálláshelyünk Budvában volt. Már a görögöknek volt itt településük a Kr. e. 4. században, két évszázaddal később a rómaiak foglalták el. A mai városkép kialakulásában a döntő szerepet Velence uralma (1442–1797) jelentette, akik a Szerb királyságtól hódították el. A település elsősorban várfallal körbevett Óvárosa miatt érdemel figyelmet, még ha nem is mérhető Kotor szépségeihez. Keresztelő Szent Jánosnak szentelt katedrálisában, a szentély falán Ivan Dulčić meglehetősen gyatrán sikerült mozaikját láthatjuk. A katedrálisról délnyugatra fekvő téren három templom is áll: az ortodox, kerekkupolás Szentháromság templom a 19. század elején épült. A szentélynek külső oldalán végighúzó repedés az 1979-es földrengés emléke, melyet a renoválásakor nem tudtak teljesen eltüntetni. Közeliében a talán legértékesebb, de sajnos zárva tartó, román-kori, egyhajós Szent Száva templom látható, belseje freskómaradványokat rejt. A mellette lévő Szűz Mária templom keletkezése a kora középkorig nyúlik vissza, egykor bencések, ferencesek lakták. Az Óvárost övező fal ingyenesen végigjárható, nagyszerű rálátással a régi épületekre és a tengerre. A Citadella két eurós belépti díjjal tekinthető meg. Különösen szép fotók készíthetők innen az Óvárosról a reggeli órákban. A Citadella közelében találjuk Budva legjobb strandját, amelynek gyönyörű díszletűl szolgálnak a történelmi falak. Az éjszakai Óváros viszont nem sok jót ígér: műemlékeinek egy része kivilágítatlan, a sétálóutca felől bezúduló tömeg és a hangos tánczene pedig szertefosztatja a történelmi atmoszféra élvezetét.

Budvából egész napos kirándulást tettünk Sveti Stefanba, amely híres üdülőhely ezen a vidéken. Sveti Stefan eredetileg egy sziklás sziget volt, amelyet utóbb keskeny földnyelvvel kötöttek a szárazföldre. A sziklazátonyon kialakított, erődített települést állítólag a Paštrovič család alapította egy hadiszákmány jövedelméből. Kezdetben e nemzetség háza álltak rajta, a 19. században pedig már több mint négyszázan – elsősorban helyi halászok – lakták. A 20. század első felében elnéptelenedett, az 1960-as évek

elejétől luxus apartmanokból álló szálloda-komplexummá alakították. Napjainkban üzletemberek, politikusok, filmsztárok pihenőhelye. Jelenleg nem látogatható, ezért vízibiciklivel jártuk körbe. Borsos ára volt ugyan (10 euró), ám a tenger felől megcsodálhattuk a földtörténeti korokból visszamaradt, hullámoktól csapkodott, meggyűrt sziklaformákat, és a sziklaperemre épült lőréses várfalakat, toronymaradványokat. A félszigettől délkeletre húzódó partszakasz az ország egyik legjobb strandjának számít. Kristálytisza víz, kavicsos part, „díszletként” pedig maga Sveti Stefan. Csak a nyugágy- és napernyőbérlettel megbízott mogorva fickóval kellett huzakodnunk valamennyit, de aztán felejthetetlen napot tölthetünk a parton és a vízben.

Utolsó állomásunk Ulcinj volt, melynek Óvárosában foglaltunk szállást. A közeli minaretből délután ötkor a müezzin imára hívó szava csendült fel, amelyen aligha csodálkozhattunk, hiszen a város lakók többsége albán nemzetiségű és muzulmán vallású. A település a 12. században a Szerb fejedelemségé, ezután Velence (1405–1571), majd a törökök (1571–1878) kezébe került. Utóbbiak uralma alatt Ulcinj hírhedt kalózfészekké vált. Óvárosának jellegzetes építményei a velencei és török stílusú, 2–3 emeletes, egymástól különálló kőházak (néhányban panzió és étterem működik). A 13. századi eredetű, később többször is átalakított Citadella az Óváros felső részén magasodik. A tőle délkeletre húzódó öbölben nagyszerű strand fogadja a fürdőzni vágyókat. Az éjszakai élet a vízparttal párhuzamos sétálóutcán zajlik, az Óváros ilyenkor alig látogatott, komor és csendes.

Összességében elmondható, hogy Montenegró tengerpartján sok szép építészeti látnivaló várja az ideutazókat, köszönhetően a partvidéket egykor uraló hódítóknak, elsősorban a Velencei Köztársaságnak. A műemlékeken túl feltétlenül kiemelendő az adriai tájak szépsége és a változatos helyi kultúra is. 🍷

Budva Óvárosa és erődítményei kelet felől

Ulcinj vára többféle nézetből (részlet Ulcinj 1718-ban tervezett ostromának, H. C. Bröckell által készített helyszínrajzáról)

Sveti Stefan szigetét a szárazföld felől félkör alakú torony, valamint körben lőréses várfal védte. Néhány falszakasz napjainkig fennmaradt

